

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

БОНДЮК АНДРІЙ ФЕДОРОВИЧ

УДК 343.12

**ПРОЦЕСУАЛЬНІ ОСНОВИ СТАТУСУ СЛІДЧОГО СУДДІ
У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ**

12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза;
оперативно-розшукова діяльність

**Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук**

Київ – 2017

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Інституті права та психології
Національного університету «Львівська політехніка»,
Міністерство освіти і науки України

Науковий керівник доктор юридичних наук, доцент
Гула Лев Федорович,
Національний університет «Львівська політехніка»,
професор кафедри кримінального права і процесу

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор

Татаров Олег Юрійович,

Правова корпорація «Татаров, Фаринник, Головка та партнери»,
старший партнер

кандидат юридичних наук, доцент

Баулін Олег Вячеславович,

Національна академія прокуратури України,
старший викладач відділу підготовки прокурорів
з нагляду за додержанням законів органами,
які проводять оперативно-розшукову діяльність,
дідання і досудове слідство

Захист відбудеться «21» вересня 2017 р. о 14.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.007.05 у Національній академії внутрішніх справ за адресою: ДП-680, м. Київ, пл. Солом'янська, 1

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національної академії внутрішніх справ за адресою: ДП-680, м. Київ, пл. Солом'янська, 1

Автореферат розісланий «21» серпня 2017 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Д.О. Савицький

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми зумовлена процесами реформування системи кримінальної юстиції, що триває в Україні та характеризується запровадженням визнаних європейським співтовариством стандартів дотримання прав людини. Водночас ризики порушення прав учасників кримінального провадження залишаються високими на стадії досудового розслідування, що потребує запровадження додаткових гарантій дотримання стороною обвинувачення законності та обґрунтованості під час учинення процесуальних дій та прийняття процесуальних рішень. Однією з таких гарантій є здійснюваний слідчим суддею контроль за процедурами застосування заходів забезпечення кримінального провадження, проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, пов'язаних з втручанням в охоронювану Конституцією України та міжнародними конвенціями сферу приватного життя.

За даними Верховного Суду України, у першому кварталі 2017 р. у провадженні суддів та слідчих суддів перебувало 189,7 тис. клопотань, скарг та заяв на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, прокурора, з яких було задоволено 126,4 тис. Зазначене свідчить, з одного боку, про затребуваність контрольних процедур кримінальною процесуальною практикою, а з іншого – про значну кількість порушень, виявлених слідчими суддями під час реалізації своїх повноважень.

За час функціонування інституту слідчих суддів напрацьовано досвід застосування відповідних положень КПК України, виявлено низку недоліків кримінального процесуального законодавства, які потребують наукового аналізу та напрацювання варіантів їх усунення в умовах оновлення системи національного судочинства. До того ж теоретичний інструментарій стосовно визначення статусу і повноважень слідчого судді, а також запропоновані на його основі методичні підходи не повною мірою враховують сучасний стан слідчої та судової практики.

Процесуальні засади статусу слідчого судді у кримінальному провадженні та проблеми реалізації здійснення ним функції судового контролю останніми роками розробляли вчені-процесуалісти О. В. Баулін, В. І. Галаган, І. В. Гловюк, В. Г. Гончаренко, Ю. М. Грошевий, О. Є. Діденко, О. В. Капліна, Д. П. Кисленко, В. Т. Маляренко, В. Я. Марчак, В. Т. Нор, В. В. Назаров, М. А. Погорецький, В. О. Попелюшко, В. В. Рожнова, Д. О. Савицький, Ю. В. Скрипіна, С. М. Смоков, О. Ю. Татаров, В. Я. Тацій, Л. Д. Удалова, В. І. Чорнобук, М. Г. Шавкун, О. Г. Шило, С. Г. Штогун, М. Є. Шумило, С. І. Щериця, О. О. Юхно та ін.

В умовах реалізації КПК України 2012 р. аспекти діяльності слідчого судді як суб'єкта судового контролю на рівні дисертаційних робіт і монографічних праць розглядали Р. І. Тракало («Судовий контроль за дотриманням права на повагу до приватного життя», Київ, 2014); Т. Г. Ільєва («Функція судового контролю у кримінальному процесі», Київ, 2014); С. О. Пшенічко («Повноваження слідчого судді з розгляду та вирішення скарг

у досудовому провадженні», Одеса, 2014); І. Ю. Кайло («Допустимість доказів у кримінальному процесі України», Харків, 2016); Д. Є. Крикливець («Реалізація засади змагальності під час розгляду скарг слідчим суддею», Львів, 2016); М. А. Макаров («Судовий контроль у кримінальному провадженні», Київ, 2016).

Водночас надзвичайно важливі питання реалізації слідчим суддею свого процесуального статусу щодо здійснення судового контролю за застосуванням заходів забезпечення кримінального провадження, проведенням слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, окремих процедур оскарження дій та рішень органу досудового розслідування, міжнародного співробітництва (ст. 541–614 КПК України) та спеціального досудового розслідування (глава 24-1 КПК України) не отримали належного теоретичного розроблення й потребують цільового опрацювання. Наведене зумовлює необхідність подальших досліджень у цьому напрямі, свідчить про актуальність теми та орієнтувало на її вибір.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Обраний напрям дослідження узгоджується із Стратегією національної безпеки, затвердженою Указом Президента України від 26 травня 2015 р. № 287/2015, ґрунтується на положеннях Плану заходів МВС України, спрямованих на реалізацію норм КПК України (наказ МВС України від 8 серпня 2012 р. № 685), відповідає Пріоритетним напрямам наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ на період 2015–2019 років (наказ МВС України від 16 березня 2015 р. № 275), Основним напрямом наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2014–2017 роки, схваленим Вченою радою Національної академії внутрішніх справ (протокол від 29 жовтня 2013 р. № 28). Тему дисертаційного дослідження затверджено на засіданні Вченої ради Національного університету «Львівська політехніка» 28 травня 2015 р. (протокол № 9).

Мета і задачі дослідження. *Метою* дисертації є розроблення та обґрунтування положень теоретичного і практичного характеру, що розкривають зміст та правову сутність статусу слідчого судді в кримінальному процесі України, а також формулювання науково обґрунтованих пропозицій і рекомендацій з удосконалення відповідних положень кримінально-процесуального законодавства та практики його застосування.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі *задачі*:

- з'ясувати стан дослідження проблем процесуального статусу слідчого судді в кримінальному процесі України;
- здійснити історичну періодизацію становлення та розвитку інституту судового контролю в кримінальному процесі України;
- вивчити зарубіжний досвід реалізації слідчим суддею функції судового контролю в кримінальному судочинстві;

– встановити особливості законодавчої регламентації діяльності слідчого судді як суб'єкта реалізації функції судового контролю у кримінальному провадженні;

– уточнити поняття судового контролю, правове та організаційне забезпечення його реалізації слідчим суддею на стадії досудового розслідування;

– охарактеризувати процесуальні повноваження слідчого судді щодо вирішення питання про застосування заходів забезпечення кримінального провадження;

– виявити характерні особливості прийняття слідчим суддею рішення про проведення процесуальних дій, що обмежують конституційні права особи;

– розкрити сутність діяльності слідчого судді під час розгляду скарг на рішення, дії або бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора;

– висвітлити порядок реалізації інших процесуальних повноважень слідчого судді, спрямованих на забезпечення процесуальних прав суб'єктів кримінального провадження;

– розробити пропозиції і рекомендації щодо удосконалення законодавства та практики його застосування в контексті предмета дослідження.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що складаються в процесі реалізації слідчим суддею процесуальних повноважень у кримінальному провадженні.

Предмет дослідження – процесуальні основи статусу слідчого судді у кримінальному провадженні.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети, з урахуванням об'єкта та предмета дослідження, у роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи, які є засобами наукового пошуку, зокрема: *історико-правовий* – для з'ясування становлення та розвитку інституту судового контролю в кримінальному процесі України (підрозділ 1.2); *системного аналізу*, а також *системно-структурний* і *формально-логічний* – для розкриття сутності процесуального статусу слідчого судді у кримінальному провадженні, визначення його повноважень у межах діяльності з реалізації судового контролю (підрозділи 2.1, 2.2, розділ 3); *порівняльно-правовий* – для порівняльного аналізу вітчизняного кримінального процесуального закону із законодавством інших країн (підрозділи 1.3, 2.1, 2.2, 3.1, 3.3); *моделювання* і *прогнозування* – для формування пропозицій стосовно вдосконалення окремих положень КПК України, що регулюють порядок прийняття слідчим суддею рішення про проведення процесуальних дій, які обмежують конституційні права особи (розділи 2, 3); *соціологічний* та *статистичний* – для підбиття підсумків анкетування слідчих, працівників оперативних підрозділів, юристів, адвокатів, науковців тощо, а також дослідження матеріалів кримінальних проваджень й узагальнення отриманих результатів.

Емпіричну базу дослідження становлять систематизовані матеріали офіційної статистичної звітності МВС України та Національної поліції України за період 2013–2016 рр.; результати опитування 244 практичних працівників

(62 слідчих Національної поліції України, 56 прокурорів, 83 слідчих суддів та 43 адвокатів з м. Києва, Вінницької, Івано-Франківської, Львівської, Рівненської, Тернопільської, Хмельницької, Чернівецької областей); огляди судово-слідчої практики, офіційні звіти та довідки, а також інший практичний матеріал, зібраний у підрозділах системи МВС України, Міністерства юстиції України та судових органах.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що робота є одним із перших комплексних монографічних досліджень проблем визначення процесуального статусу слідчого судді у кримінальному провадженні. У дисертації запропоновано вирішення низки проблем і дискусійних питань правового, організаційного та практичного характеру, які залишаються неврегульованими й суперечливими. Новизну дисертаційного дослідження відображають такі наукові положення:

вперше:

- науково підтверджено доцільність запровадження у кримінальне процесуальне законодавство України зарубіжного досвіду законодавчої регламентації окремих положень інституту «судового контролю», зокрема щодо необхідності закріплення додаткових критеріїв відбору суддів для виконання обов'язків слідчого судді (спеціалізація; досвід суддівської діяльності в межах кримінального судочинства; наявність стажу роботи у правоохоронних органах; освітній рівень; соціально-демографічні чинники);

- обґрунтовано науковий підхід стосовно визначення статусу слідчого судді як суб'єкта реалізації процесуальних повноважень під час досудового розслідування з урахуванням, по-перше, завдань, які вирішують сторони кримінального провадження на стадії досудового розслідування, по-друге, функції судового контролю, яку здійснює слідчий суддя як представник судової влади в умовах змагального судочинства;

- виокремлено специфічні засади діяльності слідчого судді: інституційна автономність; незалежність від сторін; незаінтересованість у результатах провадження; особиста відповідальність; усебічне та неупереджене дослідження й оцінка наданих сторонами доказів;

удосконалено:

- наукові погляди на визначення поняття «судовий контроль за досудовим розслідуванням» як законодавчо регламентованого, не преюдиціального, здійснюваного за наявності процесуальних підстав у визначених межах, напрямі діяльності слідчого судді, який забезпечує законність рішень та дій слідчого, прокурора з метою дотримання прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні;

- бачення шляхів удосконалення положень ст. 193 КПК України в частині доповнення зобов'язанням перевірити відповідність дій уповноважених осіб вимогам ст. 208–211 КПК України, що стосується строків затримання і доставлення до слідчого судді для розгляду клопотання про обрання запобіжного заходу;

– наукове обґрунтування необхідності доповнення ст. 234 КПК України положенням, яке передбачає регламентацію дій слідчого судді в разі відсутності слідчого або прокурора у визначений для розгляду клопотання час;

– наукова аргументація щодо доцільності надання дозволу на проведення, в окремих випадках, слідчих (розшукових) дій у нічний час доби з унесенням відповідних змін до ст. 223 та 236 КПК України;

– обґрунтування положення про збільшення часу розгляду слідчим суддею клопотань про проведення негласних слідчих (розшукових) дій із шести до двадцяти чотирьох години шляхом внесення змін до ст. 248 КПК України;

– доцільність застосування єдиного порядку подання скарг в електронній формі та доповнення КПК України положенням (ч. 2 ст. 303 та ч. 1 ст. 306), яке б регламентувало порядок звернення в такій формі та вимоги до неї;

– критерії об'єктивної оцінки застосування запобіжних заходів до особливої категорії осіб – неповнолітніх (ст. 492 КПК України);

– обґрунтування необхідності доповнення ст. 584 КПК України положенням про обов'язок ініціювання прокурором проведення перевірки наявності підстав для подальшого тримання особи під вартою для забезпечення видачі особи (екстрадиційний арешт);

дістало подальший розвиток:

– наукова періодизація розвитку інституту судового контролю, характеристика генезису сучасної моделі законодавчої регламентації діяльності слідчого судді на стадії досудового розслідування;

– наукові погляди стосовно виділення елементів процесу реалізації своїх повноважень слідчим суддею щодо судового контролю за застосуванням заходів забезпечення кримінального провадження, зокрема, обґрунтовано пропозиції щодо удосконалення процедури обрання таких запобіжних заходів, як особиста порука та домашній арешт, визначено підстави для застосування запобіжних заходів до неповнолітніх;

– обґрунтування необхідності передбачення обов'язку розгляду клопотання про проведення негласних слідчих (розшукових) дій за слідчим суддею місцевого суду з метою оперативної та об'єктивної оцінки доцільності їх застосування;

– розуміння чинників, які впливають на прийняття рішень слідчим суддею і мають бути викладені в ухвалі слідчого судді: ступінь обмеженості слідчою або процесуальною дією конституційних чи інших прав громадян; процесуальний статус суб'єкта-скаржника, стосовно якого проведено дію (допущено бездіяльність) або прийнято рішення; вимоги закону стосовно оформлення дії чи рішення, що оскаржується.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані й аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки і пропозиції впроваджено та надалі може бути використано в:

законотворчій діяльності – під час удосконалення чинного КПК України з питань правової регламентації статусу та повноважень слідчого судді

у кримінальному процесі (довідка Інституту законодавства Верховної Ради України);

правозастосовній діяльності – при розробленні й удосконаленні відомчих нормативно-правових актів та методичних рекомендацій з питань, пов'язаних із прийняттям слідчим суддею рішення про проведення процесуальних дій, що обмежують конституційні права особи (акт Головного слідчого управління Національної поліції України);

освітньому процесі – для написання окремих розділів (глав) підручників і навчальних посібників з дисциплін «Кримінальний процес» і «Судові та правоохоронні органи України», а також при підготовці лекцій і проведенні занять за відповідними темами (акт Національної академії внутрішніх справ).

Особистий внесок здобувача. Положення, що викладені в дисертації та виносяться на захист, розроблені автором особисто. Наукові ідеї та розробки, що належать співавторам опублікованих робіт, у дисертації не використовувались.

Апробація результатів дисертації. Основні положення, висновки та пропозиції, сформульовані в дослідженні, доповідалися та оприлюднено у виступах на науково-практичних конференціях і засіданні круглого столу, зокрема: «Адвокатура України: історія та сучасність» (м. Львів, 24 листопада 2015 р.); «Актуальні питання кримінального права, кримінального процесу та криміналістики» (м. Львів, 29 січня 2016 р.); «Захист прав і свобод людини та громадянина в умовах формування правової держави» (м. Львів, 30 травня 2016 р.); «Актуальні проблеми державно-правового розвитку України в контексті євроінтеграційних процесів» (м. Запоріжжя, 23–24 червня 2016 р.); «Верховенство права у процесі державотворення та захисту прав людини в Україні» (м. Одеса, 10–11 лютого 2017 р.); «Процесуальні аспекти досудового розслідування» (м. Одеса, 7 квітня 2017 р.); «Сучасний стан криміналістичного забезпечення досудового розслідування» (м. Київ, 20 квітня 2017 р.).

Публікації. Основні положення та висновки дослідження, що сформульовані в дисертації, відображено в 13 публікаціях, серед яких шість статей – у журналах, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, зокрема одна – у міжнародному науковому виданні, та сім тез виступів на науково-практичних конференціях і круглому столі.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається із вступу, трьох розділів, що включають дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел (360 найменувань на 32 сторінках) та трьох додатків на 19 сторінках. Повний обсяг дисертації становить 241 сторінка, з яких основний текст – 190 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, ступінь наукової розробки проблеми, вказано на зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, визначено мету і задачі дослідження, його об'єкт і предмет,

використані методи, висвітлено наукову новизну, практичне значення одержаних результатів у законотворчій, правозастосовній діяльності та освітньому процесі, наведено дані про апробацію і публікації результатів дослідження.

Розділ 1 «Теоретико-правова характеристика інституту слідчого судді в кримінальному процесі» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 1.1 *«Стан дослідження проблем процесуального статусу слідчого судді в кримінальному процесі України»* отримано загальне уявлення про ступінь розробленості зазначеної тематики, з'ясовано генезу теоретичних підходів учених, а також усієї вітчизняної історіографії у цьому напрямі.

Шляхом застосування ретроспективного аналізу визначено ступінь наукового розроблення інституту слідчого судді у кримінальному судочинстві на різних етапах державотворення: радянському (В. О. Банін, П. С. Елькінд, О. М. Ларін, В. П. Нажимов, Р. Д. Рахунов, М. С. Строгович, В. В. Шимановський, М. Л. Якуб та ін.); після набуття Україною незалежності (С. А. Альперт, І. В. Гловюк, Ю. М. Грошевий, В. Т. Маляренко, М. А. Погорецький, В. М. Тertiшник, Л. В. Черечукіна, В. І. Чорнобук, О. Г. Шило та ін.) під час дії КПК 1960 р.; у сучасний період (Т. Г. Ільєва, І. Ю. Кайло, О. В. Капліна, Д. Є. Крикливець, М. А. Макаров, С. О. Пшенічко, Р. І. Тракало та ін.) з набуттям чинності КПК України 2012 р.

Констатовано недостатню розробленість проблем визначення процесуального статусу слідчого судді в кримінальному процесі України, місця та ролі цього суб'єкта як носія функції судового контролю на стадії досудового розслідування.

У підрозділі 1.2 *«Становлення та розвиток інституту судового контролю в кримінальному процесі України»* проаналізовано правові джерела різних історичних періодів (редакції Руської Правди та Литовських статутів; Статут кримінального судочинства; Положення про народний суд УРСР; КПК 1922, 1927, 1960 рр.; КПК України).

Зроблено висновок, що процес формування кримінального процесуального інституту слідчого судді на теренах сучасної України є доволі складним і неоднозначним. Слідчого суддю у «чистому виді» можна розглядати лише з набуттям чинності КПК України 2012 р.

Наголошено, що запровадження інституту слідчого судді у національне законодавство ґрунтується на історичному досвіді поступового переходу функцій контролю за досудовим розслідування від органів прокуратури до судової влади з урахуванням визнаних європейським співтовариством стандартів кримінального судочинства.

За результатами опитування слідчих, прокурорів, адвокатів та слідчих суддів констатовано, що впровадження інституту слідчого судді в кримінальне процесуальне законодавство України вважають доцільним 51,0 %; майже чверть (23,0 %) зазначають, що процес реалізації процесуального статусу слідчого судді потребує суттєвого вдосконалення; на думку 14,0 %, таке

нововведення не виправдовує очікувань; 12,0 % респондентів переконані, що потребують коригування відповідні положення законодавства.

У підрозділі 1.3 *«Зарубіжний досвід реалізації слідчим суддею функції судового контролю в кримінальному судочинстві»* проаналізовано правові положення та закордонну правозастосовну практику функціонування інституту слідчого судді.

Здійснено порівняння особливостей статусу та повноважень слідчого судді на стадії досудового розслідування за законодавством країн романо-германської (ФРН, Австрії, Швейцарії, Бельгії та ін.) та англосаксонської (США та Канада) правових сімей. Виокремлено та проаналізовано законодавчо закріплені критерії відбору кандидатів на посаду слідчого судді: спеціалізація та досвід суддівської діяльності; наявність досвіду роботи у правоохоронних органах чи адвокатурі; певний освітній рівень (кваліфікація) тощо.

Встановлено, що наближеною до вітчизняної є система судового контролю в кримінальному процесі ФРН. Однак інститут слідчого судді, відомий у німецькому кримінальному процесі досить тривалий період, розвивався в нерозривному зв'язку з її судовою системою. Україна ж сьогодні має судову систему, яка остаточно не позбулася певних рис судочинства «радянського» зразка, в умовах якого бути вкрай обмежені можливості судових органів здійснювати контроль за досудовим розслідуванням.

Доведено необхідність врахування рекомендацій та практики Європейського суду з прав людини на стадії досудового розслідування, що ґрунтуються на ратифікованих Україною положеннях міжнародно-правових актів.

Розділ 2 «Реалізація слідчим суддею функції судового контролю у кримінальному провадженні України» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 2.1 *«Слідчий суддя як суб'єкт реалізації функції судового контролю у кримінальному провадженні»* висвітлено особливості процесуальної ролі слідчого судді в контексті завдань стадії досудового розслідування та функції судового контролю.

Проведено розмежування статусу і повноважень судді та слідчого судді. На підставі опитування слідчих, прокурорів, адвокатів та слідчих суддів доведено необхідність розроблення уніфікованих критеріїв відбору слідчих суддів. На думку 28,0 % респондентів, це питання є не обов'язковим та має вирішуватись у межах кожного суду. Наявність практичного досвіду, на переконання більшості опитаних (86,0 %), є визначальним критерієм для відбору на посаду слідчого судді. Щодо обов'язкового врахування інших критеріїв (якість роботи судді, попереднє перебування на посаді судді, соціально-демографічні чинники) висловилося 14,0 % опитаних.

На основі проведеного аналізу виведено дефініцію слідчого судді, у розумінні якої відображається його процесуальна сутність у кримінальному провадженні. Слідчий суддя, крім того, вважається і гарантом забезпечення рівноправності сторін на стадії досудового розслідування, сприяючи збалансованому співвідношенню інтересів сторін обвинувачення та захисту. На

виконання поставлених перед слідчим суддею завдань, його діяльність повинна ґрунтуватись як на основних засадах судочинства, так і на специфічних, властивих саме цьому суб'єкту (інституційна автономність; незалежність від сторін; незаінтересованість у результатах провадження; особиста відповідальність; усебічне та неупереджене дослідження й оцінка наданих сторонами доказів).

У підрозділі 2.2 *«Поняття функції судового контролю, правове та організаційне забезпечення її реалізації на стадії досудового розслідування»* здійснено аналіз положень, які включають у себе повноваження з розгляду клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження, слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, а також скарг на рішення, дії або бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора.

Враховуючи те, що слідчий суддя не є суб'єктом правосуддя на стадії досудового розслідування (не розглядає справу по суті), а виконує функцію судового контролю, не може йтися про істину як мету досягнення слідчим суддею обґрунтованості доказів. Обов'язок слідчого судді – дослідити достатність доказів та законність обґрунтування доводів слідчого, прокурора. Відтак, визнання слідчим суддею доцільності та правомірності застосування, наприклад, запобіжного заходу чи обшуку свідчить *ipso facto* про перевіреність, істинність доказів існування відповідних обставин кримінального провадження, за яких вжиття запитуваних заходів обмеження є доцільним.

Розділ 3 «Повноваження слідчого судді в кримінальному провадженні» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 3.1 *«Прийняття слідчим суддею рішення про застосування заходів забезпечення кримінального провадження»* оцінено процедурні аспекти реалізації слідчим суддею своїх повноважень щодо контролю за застосуванням таких правообмежувальних дій, як заходи забезпечення кримінального провадження. При цьому особливу увагу приділено вирішенню питання про накладення грошового стягнення, застосування приводу, тимчасового обмеження в користуванні спеціальним правом, відсторонення від посади особи, а також запобіжним заходам.

Підтримано наукову позицію про те, що з урахуванням стану здоров'я підозрюваного або обвинуваченого місцем його перебування під домашнім арештом може бути лікувальна установа. Суд при обранні такого запобіжного заходу може обмежити особу не лише в пересуванні, а й у спілкуванні, водночас забороняється обмежувати особу в її праві використовувати телефонний зв'язок для виклику швидкої медичної допомоги, співробітників правоохоронних органів, аварійно-рятувальних служб у разі виникнення надзвичайної ситуації, а також для спілкування з контролюючим органом, особою, яка провадить нагляд.

Звернено увагу на недоліки в оцінці слідчим суддею підстав для застосування запобіжних заходів до неповнолітніх, які належать до найуразливішої категорії суб'єктів.

На підставі аналізу судової практики та результатів опитування визначено критерії, якими повинен керуватися слідчий суддя при обранні поручителя в разі застосування запобіжного заходу у вигляді особистої поруки, зокрема, щоб ця особа не була співмешканцем, колегою по роботі та не перебувала в будь-якому іншому професійному чи родинному зв'язку з підозрюваним; мала високі моральні якості; не притягувалася до кримінальної відповідальності; мала відповідний соціальний статус та була знайома з підозрюваним не менше п'яти років.

У підрозділі 3.2 «Прийняття слідчим суддею рішення про проведення процесуальних дій, що обмежують конституційні права особи» проаналізовано діяльність слідчого судді при розгляді клопотань про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій. Зокрема, виявлено проблеми процесуального та організаційного характеру щодо проведення обшуку в нічний час доби. Запропоновано надати більш широкі можливості органам досудового розслідування для реалізації їх повноважень.

Виокремлено ознаки, за якими слідчий суддя оцінює правильність складення клопотання про дозвіл на проведенням негласних слідчих (розшукових) дій. На основі дослідження офіційно оприлюднених проектів змін до КПК України, а також результатів опитування підтверджено необхідність перегляду «часових меж» розгляду слідчим суддею таких клопотань.

Підтримано висновок про те, що суд є єдиним суб'єктом визнання фактичних даних недопустимими як доказів із винесенням відповідного процесуального рішення. Такий висновок зумовлений буквальною тлумаченням ч. 2 ст. 87 КПК, у якій зазначено, що «суд зобов'язаний визнати істотними порушеннями прав людини і основоположних свобод такі діяння». На основі аналізу нормативної конструкції ч. 3 ст. 223 КПК та ч. 3 ст. 250 КПК України констатовано певне обмеження компетенції слідчого судді вирішенням питань, що стосуються безпосередньо предмета судового контролю («слідчий суддя відмовляє в задоволенні клопотання про обшук...»; «слідчий суддя постановляє ухвалу про відмову в наданні дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових) дій...»).

Слідчій і судовій практиці ініціювання та проведення процесуальних дій, що обмежують конституційні права особи, відомі проблеми процесуального та організаційного характеру. Зазначено, що їх вирішенню сприятимуть окремі пропозиції, а саме: заміна шести годин, які законодавець виділяє на розгляд клопотання про застосування негласних слідчих (розшукових) дій, двадцятьма чотирма годинами (85,0 %); оптимізація роботи слідчого судді при вирішенні невідкладних питань проведення обшуку в неробочий час (вночі) шляхом забезпечення права на проведення обшуку в період з 22.00 до 06.00 відповідно до ухвали слідчого судді (88,0 %); посилення інформаційного обміну між суддями та органами досудового розслідування і прокуратури для визначення проблемних аспектів їх процесуальної взаємодії та оперативного усунення подальших недоліків у спільній діяльності (93,0 %).

У підрозділі 3.3 «Повноваження слідчого судді під час розгляду скарг на рішення, дії або бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора» акцентовано на законодавчій невизначеності скажника як суб'єкта кримінальних процесуальних правовідносин, у зв'язку з чим під час розгляду скарги на слідчого суддю покладено обов'язок роз'яснення прав та обов'язків цього суб'єкта (ст. 306, 345 КПК України). Зазначено, що він повинен діяти в правовому полі, визначеному законодавцем, а не вирішувати самотійно, які права та обов'язки належать скажнику.

За статистичними результатними, учасники кримінального провадження активно реалізують право на оскарження. Так, слідчим суддям, згідно з положеннями ч. 1 ст. 303 КПК України, у 2016 р. надійшло на розгляд 86,2 тис. скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора, які можуть бути оскаржені під час досудового розслідування, що на 31,5 % більше, порівняно з 2015 р. Розглянуто (без повернутих) 73,5 тис. скарг, з яких задоволено 32,1 тис. (43,7 % від кількості розглянутих).

Доведено, що на етапі судового розгляду скарг слідчий суддя здійснює доказування як за ініціативою сторін, так і за власною ініціативою. Обґрунтовано необхідність закріплення повноваження щодо доказування в порядку розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора під час досудового розслідування. У зв'язку з цим, запропоновано відповідні зміни до ч. 1 ст. 306 КПК України.

Обґрунтовано застосування єдиного порядку подання скарг в електронній формі та доповнення КПК України положенням, яке б регламентувало порядок звернення в такій формі та вимоги до неї.

У підрозділі 3.4 «Інші процесуальні повноваження слідчого судді, спрямовані на забезпечення процесуальних прав суб'єктів кримінального провадження» досліджено повноваження слідчого судді в межах міжнародного співробітництва під час кримінального провадження (ст. 541–614 КПК України), здійснення спеціального досудового розслідування (глава 24-1 КПК України), а також щодо перевірки законності затримання особи в порядку ст. 206 КПК України.

Визнано доцільність доповнення ст. 584 КПК України положенням про обов'язок ініціювання прокурором проведення перевірки наявності підстав для подальшого тримання особи під вартою для забезпечення видачі особи (екстрадиційний арешт). Наголошено на законодавчій невизначеності щодо найменування процесуального документа, з яким слід звертатися до слідчого судді під час розгляду питання про видачу особи, з метою підтвердження (спростування) її статусу.

Під час розгляду клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування слідчий суддя зобов'язаний встановити сукупність обставин, що стосуються особи, відносно якої розглядається можливість здійснення спеціального досудового розслідування; обставини, що свідчать про наявність підстав для здійснення спеціального досудового розслідування; інші обставини,

які необхідно враховувати під час розгляду клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування.

Підкреслено важливість та необхідність дотримання загальних обов'язків слідчого судді щодо захисту прав людини, передбачених ст. 206 КПК України, зокрема шляхом реалізації відповідних повноважень щодо ініціювання доставки до суду з метою з'ясування підстав позбавлення свободи, розгляду відповідних клопотань у найкоротший строк, звільнення особи з-під варти.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення наукового завдання, суть якого полягає в усебічному дослідженні процесуального статусу слідчого судді у кримінальному провадженні та формуванні на цій основі висновків і пропозицій щодо вдосконалення законодавства та практики його застосування.

1. Дослідження інституту слідчого судді в кримінальному процесі України дало можливість отримати загальне уявлення про фактичний стан наявних наукових досліджень з означеної проблематики, з'ясувати генезу теоретичних підходів учених, а також усієї вітчизняної історіографії в цьому напрямі. За допомогою ретроспективного аналізу з'ясовано ступінь наукового розроблення інституту слідчого судді у кримінальному судочинстві в різні історичні періоди державотворення: радянський; після набуття Україною незалежності (під час дії КПК 1960 р.); сучасний (з набранням чинності КПК України 2012 р.). Констатовано недостатню розробленість проблем визначення процесуального статусу слідчого судді в кримінальному процесі України (його прав, обов'язків та відповідальності), з'ясування його місця та ролі як носія функції судового контролю на стадії досудового розслідування.

2. Розгляд історії становлення і розвитку інституту судового контролю під час досудового розслідування спонукав до висновку, що процес формування кримінального процесуального інституту слідчого судді на теренах сучасної України є доволі складним і неоднозначним. Однак про слідчого суддю у «чистому виді» може йтися після набуття чинності КПК України 2012 р. Ґрунтовним практичним та нормативним базисом для введення інституту слідчого судді у кримінальне провадження Української держави на стадії досудового розслідування став історичний досвід переходу функції контролю за здійсненням кримінального провадження від органів прокуратури до судової влади шляхом створення та імплементації низки правових положень, які регламентують повноваження та функції слідчого судді.

3. На підставі аналізу зарубіжного досвіду правового регулювання судового контролю зроблено висновок, що в багатьох країнах є спеціально утворені структури в системі судових органів для здійснення функції судового контролю (наприклад, Австрія, Бельгія, Нідерланди, Франція та ін.), однак найбільш близькою до вітчизняної є система судового контролю в кримінальному процесі ФРН. На прикладі зарубіжних практик розроблено

відповідні критерії відбору суддів для виконання обов'язків слідчого судді (наявність досвіду роботи в правоохоронних органах чи адвокатурі; освітній рівень та кваліфікація; соціально-демографічні чинники) та їх оцінки відповідно до спеціалізації й досвіду роботи в галузі кримінального судочинства. Акцентовано увагу на врахуванні українською практикою кримінального провадження рекомендацій Європейського суду з прав людини.

4. Поняття слідчого судді як носія процесуальних повноважень у кримінальному провадженні доцільно розглядати на основі інкорпорації кількох чинників, а саме: завдань, які виконує стадія досудового розслідування; процесуального обов'язку слідчого судді, передбаченого КПК, що пов'язаний зі здійсненням судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні. Відповідно до цього, слідчий суддя – це кримінальний процесуальний суб'єкт, на якого покладається реалізація функції судового контролю на стадії досудового розслідування з метою забезпечення належного та неупередженого розслідування, виявлення й попередження зловживань у діях органів досудового розслідування, прокуратури, а також утілення принципу поваги до прав людини та громадянина в кримінальному провадженні на виконання зобов'язань згідно з міжнародно-правовими актами. Характерними ознаками його діяльності є інституційна автономність; незалежність від сторін; незаінтересованість у результатах провадження; особиста відповідальність; усебічне та неупереджене дослідження й оцінка наданих сторонами доказів.

5. Судовий контроль за досудовим розслідуванням – це законодавчо регламентований, не преюдиціальний, здійснюваний за наявності процесуальних підстав у визначених межах напрям діяльності слідчого судді, який забезпечує законність рішень і дій слідчого, прокурора з метою дотримання прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні. Повноваження слідчого судді при здійсненні контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб на стадії досудового розслідування реалізуються переважно під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження (у т. ч. запобіжних заходів), проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, а також скарг на рішення, дії або бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора.

6. Процесуальні повноваження слідчого судді щодо вирішення питання про застосування заходів забезпечення кримінального провадження полягають у здійсненні судового контролю з метою, щоб кожна особа, діяльність якої пов'язана з можливим обмеженням прав, свобод та інтересів, повинна мати доступ до безстороннього представника судової влади для отримання належної правової оцінки дій, рішень чи бездіяльності органів держави. З огляду на це, виокремлено низку елементів процесу реалізації своїх повноважень слідчим суддею щодо судового контролю за застосуванням таких правообмежувальних дій; звернено увагу на належну оцінку слідчим суддею підстав для застосування запобіжних заходів до неповнолітніх; обґрунтовано пропозиції

щодо удосконалення процедури обрання таких запобіжних заходів, як особиста порука та домашній арешт.

7. Прийняття слідчим суддею рішень про проведення процесуальних дій, що обмежують конституційні права особи, є системою процесуальних прав та обов'язків (повноважень), передбачених кримінальним процесуальним законодавством, метою реалізації яких є, з одного боку, правомірне сприяння органам досудового розслідування, прокуратури через легалізацію (надання законної сили) їх дій, що мають правообмежувальний характер, а з іншого – контроль та недопущення безпідставного обмеження прав і свобод учасників кримінального провадження через обґрунтовану відмову під час оцінювання доказів, наданих органами досудового розслідування, прокуратурою. Здійснено аналіз діяльності слідчого судді при розгляді клопотань про проведення слідчих (розшукових) дій (обшук, огляд, слідчий експеримент у житлі чи іншому володінні особи) та негласних слідчих (розшукових) дій (аудіо-, відеоконтроль особи; арешт, огляд і виїмка кореспонденції; зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж; зняття інформації з електронних інформаційних систем). Обґрунтовано доцільність передбачення обов'язку розгляду клопотання про проведення негласних слідчих (розшукових) дій за слідчим суддею місцевого суду з метою оперативної та об'єктивної оцінки необхідності невідкладного їх застосування.

8. Розгляд скарг слідчим суддею на рішення, дії або бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора здійснюється в три етапи: відкриття провадження; судовий розгляд скарги (відкриття судового засідання, початок судового розгляду, закінчення з'ясування обставин, перевірка їх доказами) та прийняття рішення за скаргою. Чинниками, які впливають на прийняття рішень слідчим суддею і мають бути викладені в ухвалі слідчого судді, є такі: ступінь обмеженості слідчою або процесуальною дією конституційних чи інших прав громадян; процесуальний статус суб'єкта-скаржника, стосовно якого провадилась дія (допущена бездіяльність) або прийнято рішення; вимоги закону щодо оформлення дії чи рішення, що оскаржується.

9. У межах здійснення судового контролю до інших процесуальних повноважень слідчого судді, спрямованих на забезпечення процесуальних прав суб'єктів кримінального провадження, належать повноваження слідчого судді в межах міжнародного співробітництва під час кримінального провадження (ст. 541–614 КПК України), здійснення спеціального досудового розслідування (глава 24-1 КПК України), а також щодо перевірки законності затримання особи в порядку ст. 206 КПК України.

10. Розроблено пропозиції і рекомендації щодо удосконалення законодавства та практики його застосування в контексті предмета дослідження, а саме:

– положення ст. 193 КПК України в частині доповнення зобов'язанням перевірити відповідність дій уповноважених осіб вимогам ст. 208–211 КПК України, що стосується строків затримання і доставлення до слідчого судді для розгляду клопотання про обрання запобіжного заходу;

- доповнення ст. 234 КПК України відповідним положенням, яке передбачає регламентацію дій слідчого судді в разі відсутності слідчого або прокурора у визначений для розгляду клопотання час;
- положення ст. 223 та 236 КПК України щодо надання дозволу на проведення слідчих (розшукових) дій у нічний час доби, що пояснюється невідкладністю збирання доказів;
- обґрунтування необхідності збільшення часу розгляду слідчим суддею клопотань про проведення негласних слідчих (розшукових) дій з шести до двадцяти чотирьох годин шляхом внесення змін до ст. 248 КПК України;
- застосування єдиного порядку подання скарг в електронній формі та доповнення КПК України положенням (ч. 2 ст. 303 та ч. 1 ст. 306), яке б регламентувало порядок звернення в такій формі та вимоги до неї;
- положення ст. 492 КПК України щодо інтерпретації критеріїв об'єктивної оцінки застосування запобіжних заходів до особливої категорії осіб – неповнолітніх;
- ст. 584 КПК України щодо обов'язку ініціювання прокурором проведення перевірки наявності підстав для подальшого тримання особи під вартою для забезпечення видачі особи (екстрадиційний арешт).

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Бондюк А. Ф. Захист прав та свобод людини і громадянина на досудовому слідстві в світлі дотримання слідчим суддею основоположних принципів // *Jurnalul juridic national : teorie și practică*. (Республіка Молдова). 2015. № 3/1 (13). С. 96–99.
2. Bondyuk A. F. General Overview of the Investigative Judge Institute : Place and Role in Criminal Procedure // *Журнал східноєвропейського права*. 2015. № 16. URL: <http://easternlaw.com.ua/uk/kriminalnij-proces-ta-kriminalistika-sudova-ekspertiza-operativno-rozshukova-diyalnist/a-f-bondyuk-general-overview-of-the-investigative-judge-institute-place-and-role-in-criminal-procedure>.
3. Бондюк А. Ф. Історичні передумови виникнення інституту слідчого судді: розвиток судового контролю та прокурорського нагляду // *Судова та слідча практика в Україні*. Херсон, 2016. Вип. 1. С. 71–75.
4. Бондюк А. Ф. Генеза наукової думки щодо процесуального статусу слідчого судді в кримінальному процесі України // *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 1 (13). С. 205–214.
5. Бондюк А. Ф. Практика вирішення питання про застосування заходів забезпечення кримінального провадження в розрізі процесуальної функції слідчого судді // *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 2 (252). С. 265–269.
6. Бондюк А. Ф. Аналіз наукових підходів до визначення поняття «судовий розсуд» // *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*: Серія: Юридичні науки. 2017. № 861. С. 422–426.

7. Бондюк А. Ф. Поняття суддівського розсуду у правозастосуванні // Адвокатура України: історія та сучасність (на пошану адвоката, президента Української Народної Республіки в екзилі С. П. Витвицького): матеріали Всеукр. круглого столу (Львів, 24 листоп. 2015 р.). Львів, 2015. С. 148–151.

8. Бондюк А. Ф., Римарчук Г. С. Впровадження інституту слідчого судді в країнах романо-германської правової системи // Актуальні питання кримінального права, кримінального процесу та криміналістики (на вшанування пам'яті Ганса Гросса): матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 29 січ. 2016 р.). Львів, 2016. С. 154–156.

9. Бондюк А. Ф. Слідчий суддя як суб'єкт доказування у кримінальному провадженні (через призму ст. 225 КПК України) // Захист прав і свобод людини та громадянина в умовах формування правової держави: матеріали V Всеукр. наук.практ.-конф. (Львів, 30 трав. 2016 р.). Львів, 2016. С. 112–114.

10. Бондюк А. Ф. Рецепція Європейського досвіду в питанні реформування інституту слідчих суддів в Україні (на прикладі Республіки Молдова) // Актуальні проблеми державно-правового розвитку України в контексті Євроінтеграційних процесів: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 20-річчю Конституції України (Запоріжжя, 23–24 черв. 2016 р.). Запоріжжя, 2016. С. 269–272.

11. Бондюк А. Ф. Аналіз процесу виборності слідчого судді // Верховенство права у процесі державотворення та захисту прав людини в Україні: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 10–11 лют. 2017 р.). Одеса, 2017. С. 81–84.

12. Бондюк А. Ф. До проблеми ефективного функціонування інституту слідчого судді в сучасних умовах // Процесуальні аспекти досудового розслідування: тези міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 7 квіт. 2017 р.). Одеса, 2017. С. 37–39.

13. Бондюк А. Ф. Реалізація функції судового контролю під час розгляду клопотань про обшук // Сучасний стан криміналістичного забезпечення досудового розслідування: тези матеріалів XI Міжвідомчої наук.-практ. конф. (Київ, 20 квіт. 2017 р.). Київ, 2017. С. 22–24.

АНОТАЦІЯ

Бондюк А. Ф. Процесуальні основи статусу слідчого судді у кримінальному провадженні. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. – Національна академія внутрішніх справ, Київ, 2017.

У дисертації здійснено комплексне дослідження теоретичних та практичних проблем діяльності слідчого судді як суб'єкта реалізації функції судового контролю у кримінальному провадженні, а також історико-правовий аналіз становлення й розвитку інституту судового контролю в кримінальному

процесі України. Вивчено зарубіжний досвід реалізації слідчим суддею функції судового контролю в кримінальному судочинстві. Окреслено особливості законодавчої регламентації діяльності слідчого судді як суб'єкта реалізації функції судового контролю. Дослідження процесу реалізації повноважень слідчого судді здійснено в контексті розгляду клопотань слідчого, прокурора про застосування заходів забезпечення кримінального провадження, проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій. Розроблено пропозиції про внесення змін та доповнень до КПК України.

Ключові слова: слідчий суддя, судовий контроль, клопотання, постанова, ухвала, слідчий, прокурор.

АННОТАЦИЯ

Бондюк А. Ф. Процессуальные основы статуса следователя судьи в уголовном производстве. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.09 – уголовный процесс и криминалистика; судебная экспертиза; оперативно-розыскная деятельность. – Национальная академия внутренних дел, Киев, 2017.

В диссертации комплексно исследованы теоретические и практические проблемы деятельности следственного судьи как субъекта реализации функции судебного контроля в уголовном производстве.

Осуществлен историко-правовой анализ становления и развития института судебного контроля в уголовном процессе Украины. Изучен зарубежный опыт реализации следственным судьей функции судебного контроля в уголовном судопроизводстве. На примере зарубежных практик разработаны соответствующие критерии отбора судей для выполнения обязанностей следственного судьи (наличие опыта работы в правоохранительных органах или адвокатом, уровень образования и специализация, социально-демографические факторы) и их оценки в соответствии со специализацией и опытом работы в области уголовного судопроизводства. Акцентируется внимание на учете украинской практикой уголовного производства рекомендаций Европейского суда по правам человека.

Определены особенности законодательной регламентации деятельности следственного судьи как субъекта реализации функции судебного контроля в уголовном производстве. Отмечено, что понятие следственного судьи как носителя процессуальных полномочий в уголовном производстве целесообразно рассматривать на основе инкорпорации нескольких факторов, а именно: задач, которые выполняются на стадии досудебного расследования; процессуальных обязанностей следственного судьи, предусмотренных УПК, которые связаны с осуществлением судебного контроля за соблюдением прав, свобод и интересов лиц в уголовном производстве. Таким образом, следственный судья – это уголовно-процессуальный субъект, на которого

возлагается реализация функции судебного контроля на стадии досудебного расследования с целью обеспечения надлежащего и беспристрастного расследования, выявления и предупреждения злоупотреблений в действиях органов досудебного расследования, прокуратуры, а также соблюдение принципа уважения прав человека и гражданина в уголовном производстве в соответствии с обязательствами по международно-правовым актам. Характерными признаками его деятельности являются институциональная автономность, независимость и незаинтересованность в осуществлении своих полномочий, ответственность и этапность, всестороннее, объективное исследование и оценка только отдельных представленных доказательств в рамках стадии досудебного расследования.

Процесс реализации полномочий следственного судьи исследован в контексте рассмотрения ходатайств следователя, прокурора о применении мер обеспечения уголовного судопроизводства, проведении следственных (розыскных) действий, негласных следственных (розыскных) действий и иных процессуальных действий. В частности, обращено внимание на надлежащую оценку следственным судьей оснований для применения мер к несовершеннолетним; обоснованы предложения по совершенствованию процедуры избрания таких мер, как личное поручительство и домашний арест; обоснована целесообразность предусмотрения обязанности рассмотрения ходатайства о проведении негласных следственных (розыскных) действий следственным судьей местного суда с целью оперативной и объективной оценки необходимости их применения. Отмечено, что рассмотрение жалоб следственным судьей на решения, действия или бездействие органов досудебного расследования или прокурора осуществляется в три этапа: открытие производства; судебное разбирательство жалобы (открытие судебного заседания, начало судебного разбирательства, окончание установления обстоятельств, проверка их доказательствами) и принятие решения по жалобе. Определены факторы, влияющие на принятие решений следственным судьей, которые должны быть изложены в постановлении следственного судьи.

Указано, что в рамках осуществления судебного контроля в других процессуальных полномочий следственного судьи, направленных на обеспечение процессуальных прав субъектов уголовного производства, относятся полномочия следственного судьи в рамках международного сотрудничества в ходе уголовного производства (ст. 541–614 УПК Украины), осуществление специального досудебного расследования (глава 24-1 УПК Украины), а также по проверке законности задержания лица в порядке ст. 206 УПК Украины.

Разработаны предложения о внесении изменений и дополнений к УПК Украины относительно усовершенствования регламентации деятельности следственного судьи в уголовном производстве.

Ключевые слова: следственный судья, судебный контроль, ходатайство, постановление, определение, следователь, прокурор.

SUMMARY

A. Bondiuk Procedural basis of the status of the investigator of the judge in criminal proceedings. – *Manuscript.*

Thesis for the scientific degree of PhD in Law, specialty 12.00.09 – Criminal Procedure and Criminalistics; Forensics; Operative and Search Activity. – National Academy of Internal Affairs, Kyiv, 2017.

The thesis presents a comprehensive study of theoretical and practical issues of the investigating judges functions as subjects responsible for judicial review in criminal proceedings. Historical and legal analysis of the judicial control institution formation and development in Ukrainian criminal proceedings is presented. Foreign experience of investigating judge performing the judicial control in criminal proceedings is studied. The peculiarities of the abovementioned functions legal regulation are outlined. Investigation of investigating judge's functions performance is made in the context of prosecutor's/investigator's procedural motions consideration (investigative (search) operations, covert investigative (detective) actions and other proceedings). Suggestions on amendments and supplements to the Code of Ukraine concerning improvement regulation of the investigating judge in criminal proceedings. Amendments for relevant Criminal Procedure Code provisions are offered.

Key words: investigating judge, judicial control, motion, resolution, order, investigator, prosecutor.

